

- інформація / Упоряд. Г.М. Сивокінь. — К.: Радянський письменник, 1989. — С. 135—158.
13. Тарнавський Ю. Акварій у морі. Про минуле і сучасне Нью-Йоркської групи / Юрій Тарнавський // Кур'єр Кривбасу. — 2006. — № 2000. — С. 160—177.
 14. Тарнавський Ю. Босоніж додому / Юрій Тарнавський // Кур'єр Кривбасу. — 1997. — Травень. — С. 152—154.
 15. Ткачук М. Ткачук М. Метафора, що вивертає світ. Поезія дев'яноститику / Микола Ткачук // Кур'єр Кривбасу. — 1999. — Червень. — С. 176—184.

Інна БАРЧИШИНА

ЛАНЦЮЖКОВІ ЕПІТЕТНІ СТРУКТУРИ В ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ М. ВОЛОШИНА ТА В. СВДІЗІНСЬКОГО

У статті здійснюється компаративний розбір двокomпонентних епітетних ланцюжків із семантично контактними та семантично контрарними відношеннями в поетичних творах М. Волошина та В. Свідзінського. Розглядаються експресивні можливості ланцюжкових епітетних структур та їхня помітна роль у посиленні емпатичності поетичного тексту.

Ключові слова: архітектоніка, емпатичність, епітетна структура, ланцюг епітетів, М. Волошин, В. Свідзінський.

В статье осуществляется компаративный разбор двухкомпонентных эпитетных цепочек из семантически контактными и семантически контрарными отношениями в поэтических произведениях М. Волошина и В. Свидзинского. Рассматриваются экспрессивные возможности цепочечных эпитетных структур, а также их заметная роль в усилении эмпатичности поэтического текста.

Ключевые слова: архитектоника, эмпатичность, эпитетная структура, цепь эпитетов, М. Волошин, В. Свидзинский.

The comparative analysis of two-component epithetic chains with contact and semantically opposite relations in poetic works of M. Voloshin and Svidzinskii is examined. The expressive possibilities of chain epithetic structures and their important role in strengthening the emphatic meaning of the poetic text.

Key words: architectonics, emphatic meaning, epithetic structure, chain of epithets, M. Voloshin, V. Svidzinsky.

У галузі епітетології проблеми вивчення семантичної варіативності архітектонічних моделей багатокomпонентних епітетних структур залишаються ще й досі не вирішеними належним чином. Серед численних модифікацій епітетних структур особливою експресією вирізняються ті, що організовані за принципом ланцюгового накопичення епітетів. Г. Сивокінь відносить "ланцюг ознак" поряд з "названим" та "ознакою" до "найелементарніших пунктів у сприйманні літературно-художнього твору" [10, с. 262]. Дослідник акцентує увагу саме на "тому що одне назване з ознакою, доповнюючи інше, переростає в пояснення його, точніше — в ознаку, але вже дещо іншу, ніж просте означення названого" [10, с. 271]. Подібна ампліфікація епітетів до одного означуваного слова сприяє творенню багатокomпонентної епітетної структури, здатної в унікально організованій цілісності втілювати всю складність смислового наповнення поняття через його основні ознаки.

Особливе функціональне призначення ланцюга епітетів відзначив А. Веселовський: "Накопичення повинно було підняти тон, підкреслити настрої" [1, с. 68—69]. Дослідник розглядає явище накопичення епітетів як наслідок розвитку та розкладання постійного епітета. За такого підходу явища накопичення зводяться до "епітетів близьких за значенням", себто — "парних". О. Веселовський не відносить до накопичення "ті випадки, коли при одному слові стоїть декілька означень, що доповнюють одне одного" [1, с. 68 — 69]. Оскільки увагу дослідника привертає процес історичного розвитку постійного епітета, розгляд випадків накопичення не "парних" епітетів у праці О. Веселовського обмежений лише прикладами з фольклорних текстів.

В. Жирмунський вказує на ритмоорганізуючу роль "парних" епітетів: "Варто особливо відзначити парні епітети-прикметники, які неодноразово повторюються і надають ритмічній побудові фрази своєрідну рівновагу руху" [4, с. 49]. З огляду на приклади, які наводить дослідник у своїй праці, до "парних" епітетів він відносить не лише синонімічні за значенням, а й семантично віддалені, орієнтуючись при цьому на однорідність побудови.

Розгорнуту класифікацію багатокomпонентних епітетних структур здійснює Л. Турсунова, виокремлюючи такі дистрибутивні моделі епітетів як "парні", "ланцюжки епітетів", "епітети, посилені прислівником" та "фразові епітети" [13, автореф., с. 10]. Епітет, виражений "атрибутивним ланцюжком" став об'єктом уваги Н. Тонкової. Дослідниця зауважує, що такі епітети "відзначаються структурним різноманіттям і незвичністю семантичної організації лексики" [12, с. 3]. Класифікації епітетів за структурно-синтаксичним і структурно-

семантичним принципами ґрунтуються на дистрибуції епітетів у реченні та їхніх морфолого-синтаксичних характеристиках і не враховують семантичної варіативності дистрибутивних моделей.

Особливості багатокомпонентних епітетних структур привертають увагу авторів збірника "Епітет в російській народній творчості" (1980). Так Я. Кравцов виділяє в побутовій ліриці "здвоєні епітети" і наводить приклади епітетних структур із синонімічними, а також семантично наближеними епітетами [14, с. 60]. А. Кулагіна відзначає в баладах "подвійні епітети" та розмежовує їх на "синонімічні" й "такі, що характеризують предмет з різних боків" [14, с. 79]. Названі вище два різновиди багатокомпонентних епітетних структур, а також додатковий "третій різновид — епітети при синонімічному поєднанні означуваних слів" виділяє у билинах Ф. Селіванов, об'єднуючи всі різновиди під назвою "складний епітет" [14, с. 17]. Такі спостереження авторів збірника безперечно роблять вагомий поступ у вивченні семантичної варіативності архітектонічних моделей багатокомпонентних епітетних структур.

Серед сучасних досліджень привертає увагу деталізована класифікація тропів і фігур В. Москвіна, який розуміє ланцюг епітетів як "декілька образних означень, що доповнюють одне одного та дають різносторонню характеристику одного об'єкта" [7, с.31]. Поза увагою В. Москвіна залишаються семантично наближені між собою епітети.

Структурна класифікація О. Грабовецької ґрунтується на кількісних особливостях "епітетних конструкцій" і включає такі моделі як "одиночні епітетні конструкції", "парні", "ланцюжкові" та "двоступеневі" [3, с. 71]. Семантичні характеристики багатокомпонентних епітетних конструкцій у класифікації О. Грабовецької не розглядаються.

Увага науковців до епітетних ланцюжків є свідченням того, що така архітектонічна модель епітетної структури є привабливим об'єктом наукового зацікавлення. Термінологічна неоднозначність та непослідовність здійснення семантичного розмежування епітетів залишає не висвітленими ще чимало аспектів. Саме тому, дослідження ланцюжкових епітетних структур й досі залишається актуальним.

Оскільки аналіз літературних явищ є особливо продуктивним у компаративному аспекті, предметом дослідження стали ланцюжкові епітетні структури в поетичних творах М. Волошина та В. Свідзінського, що зумовлено виразною подібністю "сислової, ритміко-інтонаційної та синтаксичної конструкції" [11, с. 194] творів обох поетів. Значна інтенсифікація епітетів у поезіях М. Волошина та В. Свідзінського свідчить про їхню важливу роль серед засобів створення художньої реальності.

Ланцюжковими називаємо епітетні структури з одним означуваним словом, ускладнені ланцюжком означальних частин. Під **"ланцюжком епітетів"** розуміємо сукупність двох та більше означальних, що характеризують одне й те ж означуване та перебувають між собою в смислових відношеннях різного характеру. Н-д: **"альий свет вечерний"** [2, с. 83], **"ти могучий, свіжий, дрімучий"** [9, с. 9].

До складу ланцюжкових епітетних структур зараховуємо всі структурні (прості, складні, складені епітети, а також антономазію) та морфолого-синтаксичні (з граматичними характеристиками прикметника, прислівника, дієприкметника, дієприслівника, займенника тощо) типи епітетів.

У дослідженні розглянемо найбільш поширений різновид ланцюжкових епітетних структур у поезії М. Волошина та В. Свідзінського — епітетні структури з **двокомпонентними** ланцюжками епітетів. В означальних частинах таких епітетних структур виникають семантичні відношення двох основних різновидів, які можна класифікувати як **семантична контактність** та **семантична контрарність**. Такий характер семантичних відношень у ланцюгу епітетів віддзеркалює загальну тенденцію слововживання в поезії того періоду, яку відзначає Н. Кожевнікова: "В поезії початку віку розвиваються два види прийомів слововживання — одні з них вимальовують світ як ряд відповідностей, інші — як єдність суперечливих начал. Це, з одного боку, нагнітання синонімів, з іншого — контраст і оксюморон" [6, с. 39]. Поняття семантичної контактності та семантичної контрарності видаються, проте, значеннєво ширшими за поняття синонімії та різноаспектності, які розглядалися попередніми дослідниками.

У процесі визначення семантичних відношень значно посилюється роль контексту. Семантична зближеність компонентів здебільшого ґрунтується саме на контекстуальній синонімії: **"ночь темна и беззвездна"** [2, с. 64], **"розкритими розхильчастими вітами"** [9, с. 58]. Антонімічні відношення переходять у площину контрастності. Однак й саме розуміння протилежності смислових сфер, різноаспектності в поезії початку ХХ століття стає неоднозначним. Так, в епітетній структурі **"Париж коричневато-серый, синий"** [2, с. 11] означення дають одноаспектну характеристику поняття — за кольором. Наведена епітетна структура вносить у поетичний твір мотив контрастності двох образів — Парижа та пустелі. Контраст, заснований на номінативному позначенні колірності, лейтмотивно проходить через увесь твір. Коричневато-сірі відтінки у гамі західного міста відроджують в пам'яті ліричного героя образ пустелі, вогняно-вигорілі простори якої контрастують з синіми туманами Парижа. Як бачимо, одноаспектні епітети **"коричневато-серый"** і **"синий"** залишаються семантично контрарними, оскільки виконують в поетичному творі роль маркерів контрастності.

Епітетні структури з семантично контактними епітетами мають особливий експресивний потенціал. "Повторення оцінної характеристики в двох, трьох і більше синонімічних чи близьких за змістом словах значно інтенсифікує її смислове значення та емоційну насиченість" [5, с. 15]. Стосовно ланцюжкових епітетних структур варто говорити не про повторення характеристики, а про певну її варіативність. Амплітуда семанти-

чних варіацій залежить від того, наскільки зближені чи віддалені одне від одного смислові центри епітетів. Перехрещення конотативних смислів епітетів створює новий якісний ореол для епітетної структури.

У поетичних творах М. Волошина ланцюжкові епітетні структури з семантично контактними епітетами виконують важливу роль у посиленні образності поетичного тексту: "ночь **темна** и **беззвездна**" [2, с. 64]. Нашарування внутрішніх смислів епітетів "**темна**" і "**беззвездна**" наближують до розуміння семантичного багатства символу ночі в усій його повноті, передають відчуття тривожності й загостреної настороженості, що присутнє в поетичному творі М. Волошина.

Одивнення семантичних наближень спостерігаємо в епітетній структурі "**зной глуше** и **тусклей**" [2, с. 92]. Епітети дають різноаспектну характеристику поняття — за звуковими ("**глуше**") та за зоровими ("**тусклей**") відчуттями. Проте, їхня семантична одновекторність у контексті поетичного твору не дає підстав назвати їх "епітетною вилкою". Епітети об'єднані семантикою зменшення інтенсивності, затихання. Конотативні смисли епітетів зближуються та створюють цілісну якість, що посилює пластичність художнього образу. Прикметно, що означуване поняття ("**зной**") ґрунтується на відчуттях тактильного характеру.

Ефект повноти й охопності створюють семантично контактні епітети в структурі "**мерцающей, лучистой глубине**" [2, с. 144], які увиразнюють образ, сугестивно передають відчуття духовного просвітлення, спокою та внутрішньої ясності, що наповнює переживання ліричного героя. У вірші "**СуРов наш путь** и **СтРог**" [2, с. 120] емпатизація семантично контактних епітетів здійснюється через їхню архітектонічну віддаленість та алітерованість. Розташування епітетів у пре- і постпозиції по відношенню до означуваного слова та звуковий паралелізм (**СуРов** — **СтРог**) створює ілюзію обрамлення, своєрідного кільця, актуалізує мотив вічного повернення, що є наскрізним у вінку сонетів "Corona Astralis". Епітетна структура "**желчь шафранного тумана**" увиразнюється абстрагованим епітетом "**желчь**", який посилює якість наступного епітета, наближаючись до нього за семантикою кольору.

Посиленою емпатичністю відзначається епітетна структура "**гранатовые зерна тихой вечности**" [2, с. 112]. Архітектонічна організація структури ґрунтується на поєднанні двох прийомів — ланцюжка епітетів з двох компонентів ("**гранатовые**" і "**тихой вечности**") та каскада епітетів (**зерна тихой вечности** → **тихой вечности**). Семантична контактність епітетів "**гранатовые**" і "**тихой вечности**" має міфологічну основу, та цілісність ознаки створюється шляхом актуалізації алюзивних смислів.

Численні приклади семантично контактних ланцюжкових епітетів знаходимо в поетичних творах В. Свідзінського. В окремих випадках зближення епітетів ґрунтується на лексичній синонімії: "**жаданій милій власті**" [9, с. 8], "**поле безкрає, безгранне**" [9, с. 87]. До синонімічних епітетів О. Веселовський застосовує термін "парні", вказуючи на їхню дублетність один відносно іншого і розглядаючи їх в якості "зайвого слова, вставки" [1, с. 69]. У поезії В. Свідзінського синонімічні епітети в жодному разі не виступають смисловими дублетами та їхня функція не зводиться лише до ритмічної організації вірша. В кожній означальній частині епітетного ланцюжка актуалізуються внутрішні смисли, які складають неповторний конотативний ореол кожного епітета. Наближення конотативних смислових сфер епітетів створює єдине, якісно нове смислове поле епітетної структури. Саме тому, застосування терміна "парні" (у розумінні О. Веселовського) до семантично контактних епітетів при розгляді поетичних текстів художньої літератури видається неправомірним, оскільки цей термін не фіксує смислової варіативності епітетів та звужує їхнє функціональне призначення.

Здебільшого семантична контактність ланцюжкових епітетів у поетичних творах В. Свідзінського ґрунтується на контекстуальній синонімії ("**краса вмирання зов'явання**" [9, с. 35]) та увиразнюється різновекторністю смислових відношень: семантична контактність між епітетами та смислова контрастність між означальною та означуваною частинами структури. Така внутрішня організація надає епітетній структурі високої експресивності, викриває неповторність індивідуально-авторського світовідчуття, сугестивно сприяє творенню живого, яскравого образу.

Оригінальністю архітектоніко-семантичної організації відзначається епітетна структура "**усім, хто ворог дневі, кому жадана ніч**" [9, с. 7]. Складені епітети містять антонімічні частини, які, подібно до полюсів, наближаються і створюють основу для смислової контактності епітетів:

Ворог	↔	жадана,	
	}	+	{
дневі	↔	ніч	

У поезіях М. Волошина, як і у В. Свідзінського, знаходимо ланцюжкові епітетні структури із семантично зближеними, але різноаспектними епітетами. Прикладом такої моделі є структура "**глухо і пусто кругом**" [9, с. 129], де епітети, що характеризують поняття з різних сторін, відтворюють спільне відчуття самотності, покинутості, що переживає ліричний герой.

Часто емпатизація ланцюжкових епітетних структур у поетичних творах В. Свідзінського відбувається через включення іменників. За словами О. Потебні, іменник "ближчий до почуттєвого образу (який може бути вказаний і частково зображений) і тому першообразніший, ніж прикметник..." [8, с. 60]. Емпатичність епітетної структури "**глухою корою мовчання**" [9, с. 199] посилює іменниковий інверсійний епітет "**мовчання**". Семантично наближені та дистрибутивно віддалені епітети створюють своєрідне обрамлення для означуваного поняття. Такий прийом сугестивно актуалізує лейтмотивне для усього твору відчуття замкнутості, неможливості перет-

нути грані вічності, яка розділяє ліричного героя з коханою.

Семантична контрарність епітетів у ланцюжкових епітетних структурах ґрунтується на їхній смисло-вій віддаленості один від одного. Причому смислові центри можуть як належати до різних смислових полів, так і вступати в антонімічні або контрастні смислові відношення. У поетичних творах М. Волошина антонімічну та контрастивну контрарність епітетів спостерігаємо досить часто: "*светлым пространствам ночей*" [2, с. 81], "*экстаз безвыходной тюрьмы*" [2, с. 123]. Як і у В. Свідзінського, в епітетних структурах М. Волошина часто фігурують іменникові епітети, які увиразнюють якість, роблять її пластичною.

Емфатичність епітетних структур посилюється фонічними засобами. Так в епітетній структурі "*робость и бесстыдство жеста*" [2, с. 54] наближення семантично контрастних епітетів "*робость*" і "*бесстыдство*" на фонічному рівні відбувається через звуковий паралелізм в епітетній структурі — "*робоСТЬ и бесСТы-дСТВО жеСТА*". Поліфонічна алітерація, що об'єднує всі компоненти структури, сприяє створенню яскравого й свіжого художнього образу.

Для поезії М. Волошина характерна багата фонічна оздобленість художніх елементів тексту. Звукова цілісність епітетних структур забезпечується прийомом алітерації ("*ХруСтальный Хаос СерыХ зданий*" [2, с. 49]), еквіфонії ("*рубИНЫ вИННЫх лоз*" [2, с. 82]). Моделі ланцюжкових епітетних структур з контрарними смисловими відношеннями в поетичних творах В. Свідзінського часто включають епітетні каскади: "*буйних крапель бистрий блиск*" [9, с. 38]. Прикметно, що такі моделі, як і загалом багато інших ланцюжкових епітетних структур, відзначаються фонічною цілісністю через звукові скріпи — звукову анафору: "*Зелений Змрок верхів рясних*" [9, с. 61]; алітерацію: "*сонний бЛуСК ЛаСКавої бЛакиті*" [9, с. 118]; штабрайм: "*СТРунко і СТРога чекають*" [9, с. 52]; еквіфонію: "*імлюю тумАННОЮ, безгрАННОЮ*" [9, с. 92]. У ланцюжкових епітетних структурах звукові скріпи фонічно урівноважують контрарність епітетів, смислові центри яких належать до різних семантичних полів.

Емфатичністю в поетичних творах М. Волошина відзначаються ланцюжкові епітетні структури, до складу яких входять епітети-образи (О. Веселовський): "*МЕД ПОЛУДНЕЙ — царственный янтарь*" [2, с. 82]. Для поезії В. Свідзінського також характерні епітети-образи: "*світлий день — УСТА МЕДЯНИ*" [9, с. 112]. Такі епітетні структури мають значний сугестивний потенціал і характеризуються високою експресивністю.

Семантична контрарність ланцюжкових епітетів у поетичних творах В. Свідзінського ґрунтується переважно на смисловій віддаленості одна від одної означальних частин ("*погляд милий, темно-синій*" [9, с. 62]) і рідше на контрастних та антонімічних відношеннях ("*рідний далекий Дунай*" [9, с. 334]). Емфатизація епітетної структури часто відбувається через залучення іменникових епітетів: "*карміну чистої зорі*" [9, с. 65].

В епітетній структурі "*щастя ... чудовне прийдучого*" [9, с. 22] епітетний ланцюжок ускладнений антономазією, коли ознака виходить на передній план. Акцентуація якості відбувається й на архітектонічному рівні — тмезис дистанціює епітети та означуване слово, а енжамбеман розділяє означальну частину таким чином, що перший епітет потрапляє в позицію клаузули, а другий — в позицію анакрузи наступного вірша:

І щастя нам ввижається чудовне

Прийдучого в неясній даліні.

Такий "епітетний підхват" цементує означальну частину і наближує семантично контрарні епітети. В свою чергу, віршова пауза та розміщення епітетів у різних віршах архітектонічно повторює мотив "неуловності" щастя в майбутньому.

Ланцюжкові епітетні структури в поетичних творах М. Волошина та В. Свідзінського займають помітне місце серед багатоконпонентних архітектоніко-семантичних епітетних моделей. Принцип полярності, покладений в основу внутрішньої організації двокомпонентних епітетних ланцюжків, дає можливість виділити два їхніх різновиди — епітетні ланцюжки із семантично контактними епітетами та епітетні ланцюжки із семантично контрарними епітетами.

Художнє світосприйняття М. Волошина та В. Свідзінського відрізняє неоднаковий характер вираження протилежностей в епітетних структурах. М. Волошин здебільшого творить цілісну якість, поєднуючи антонімічні за семантикою епітети. Семантична контрарність епітетів у структурах В. Свідзінського здебільшого ґрунтується на їхній смисловій контрастності і не передбачає зближення різко протиставлених ознак. Тим не менш, архітектонічне зближення в одному епітетному ланцюгу ознак, між якими виникають різні смислові відношення, сприяє створенню нової, свіжої та цілісної якості, здатної різносторонньо і широкоохопно відображати сутність означуваного поняття.

Емфатичність епітетних структур забезпечується різноманітними архітектонічними й фонічними прийомами їхньої організації. Ланцюжкові епітетні структури в творчості обох поетів сприяють виявленню мотивних доміант ліричних творів, увиразненню художніх образів та посиленню експресивності поетичного тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веселовский А. Н. Из истории эпитета / А. Н. Веселовский // Веселовский А. Н. Историческая поэтика. — М. : Высш. шк., 1989. — С. 59—75.
2. Волошин М. Собрание сочинений : в 10 т. — Т. 1. : стихотворения и поэмы 1899—1926 / сост. и подгот. текста В. П. Купченко, А. В. Лаврова; коммент. В. П. Купченко / Максимилиан Волошин. — М. : Эллис Лак, 2000, 2003. — 608 с.

3. Грабовецька О. С. Епітетна конструкція у художньому перекладі (на матеріалі української та англійської мов) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.16 "Перекладознавство" / Грабовецька Ольга Сергіївна. — Львів, 2003. — 200 с.
4. Жирмунский В. М. Теория литературы. Поэтика. Стилистика / В. М. Жирмунский. — Л. : Наука, 1977. — 408 с.
5. Иванова М. М. Эпитет в сатирической публицистике XIX в. (на материале литературных и политических памфлетов П.-Л. Курье) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.16 "Романские языки" / М. М. Иванова. — М., 1970. — 26 с.
6. Кожевникова Н. А. Словоупотребление в русской поэзии начала XX века. / Н. А. Кожевникова — М. : Наука, 1986. — 253 с.
7. Москвин В. П. Русская метафора : Очерк семиотической теории / В. П. Москвин. — Изд. 2-е, перераб. и доп., — М. : ЛЕ-НАНД, 2006. — 184 с.
8. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике. — Т. III. : Об изменении значения и заменах существительного / А. А. Потебня. — М. : Просвещение, 1968. — 551 с.
9. Свідзінський В. Є. Твори : у 2 т. / вид. підготувала Елеонора Соловей / В. Свідзінський. — К. : Критика, 2004. — Т. 1. Поетичні твори. — 584 с.
10. Сивокінь Г. М. У вимірах сприймання. Теоретичні проблеми художньої літератури, її історії та функцій / Г. М. Сивокінь. — К. : Фенікс, 2006. — 304 с.
11. Соловей Е. Невпізнаний гість : доля і спадщина Володимира Свідзінського / Елеонора Соловей. — К. : Наукова думка, 2006. — 224 с.
12. Тонкова Н. И. Эпитет, выраженный атрибутивной цепочкой, в языке англоязычной рекламы : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / Тонкова Наталья Ивановна. — Л., 1980. — 20 с.
13. Турсунова Л. А. Структурные типы и стилистические функции эпитета в языке английской художественной литературы XX века : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / Турсунова Лариса Арамовна. — М., 1974. — 23 с.
14. Эпитет в русском народном творчестве / [Редкол. : В. П. Аникин и др.]. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1980. — 144 с. — (Фольклор как искусство слова. Вып. 4).

Оксана БОДНАР, Наталія КОСИЛО

СЮЖЕТ ПРО БІДНОГО ГЕНРІХА У ТВОРЧІЙ РЕЦЕПЦІЇ ІВАНА ФРАНКА ТА ГЕНРІ ЛОНГФЕЛЛО

У статті аналізуються індивідуально-авторські модифікації сюжету про Бідного Генріха у поемі «Бідний Генріх» Івана Франка та драматичній поемі «Золота легенда» Генрі Лонгфелло. Розглядаються особливості побудови реінтерпретованих творів, зображення персонажів, спосіб передачі головних моментів сюжету у порівнянні з першоджерелом. Український та американський поети зберігають традиційне семантичне ядро, а трансформація сюжету здійснюється відповідно до особистих ідейних та творчих задумів автора, коригуючись архетипними уявленнями та морально-етичними й естетичними реаліями епохи.

Ключові слова: сюжет, інтерпретація, зміст, джерело, сцена, образ, епізод.

Bodnar Oksana, Kosylo Natalia. The plot about poor Heinrich in the creative reception of Ivan Franko and Henry Longfellow.

The individual authorial modifications of the plot about poor Heinrich in the poem "Poor Heinrich" by Ivan Franko and the dramatic poem "The Golden Legend" by Henry Wadsworth Longfellow are analyzed in the article. The peculiarities of reinterpreted writings, portrayal of characters, a way of interpreting the main plot points in comparison with the original source are examined. The Ukrainian and American poets retain the traditional semantic core, and the transformation of the plot is made according to the author's personal ideological and creative conceptions, being corrected by archetypal notions and moral and aesthetic realia of the era.

Key words: plot, interpretation, content, source, scene, character, episode.

Сюжет про Бідного Генріха середньовічного старонімецького поета-міннезингера Гартмана фон Ауе привернув увагу багатьох письменників, про що свідчить поява великої кількості трансформацій цього образно-сюжетного матеріалу впродовж XIX-XX століть. Деяку вільну версію сюжету створив Альберт фон Шаміссо у 1837 році, присвятивши її братам Грімм, які здійснили адаптацію твору сучасною німецькою мовою. Данте Габріель Росетті створив свій твір, перефразувавши «Бідного Генріха» на «Генрі прокаженого» (1846). Ця ж історія була першоосновою вільної адаптації Генрі Лонгфелло «Золотої легенди» (1851). Німецький драматург